

Raatihuoneen avoimet ovet 15.9.2004

Tervetuloa tutustumaan vasta peruskorjattuun Raatihuoneeseen. (Raahen 3. raatihuone)

- **1834** jalosukuinen Gustav Robert Brunow (synt. 1.3.1799) tuli Raahen tullinhoitajaksi ja osti tontin Rantakadun varrelta merestä nousseelta alueelta.
- **1838** arkkitehti Anders Fredrik Granstedt (Carl Engelin oppilas) allekirjoitti talon piirustukset.
- **1839** talo valmistui asuttavaan kuntoon. Suunnitelmassa oli 25 huonetta ja nyt valmistui 8.
  - 1840-luvun toisella puoliskolla hänen ostamansa tontti rajoittui etelälaidaltaan pieneen Sovionlahteen
  - vähitellen, kun maa nousi merestä, alue pystyttiin täyttämään ja kuivaamaan ja paikalle istutettiin Raatihuoneen puisto
  - lahtea täytettiin risuilla ja kivillä, joita kantamassa olivat kaikki kaupungin vähäväkiset (vaimot ja lapset mukaan lukien)
  - Brunow muutti Raahesta Haminaan 26.1.1860
- **1862** kaupunki osti talon Brunowin perikunnalta. Kauppahinta: 2.500 ruplaa. Talo oli ostohetkellä vuoraamaton ja keskeneräinen. Kaupunki peitätti hirsiseinät kalkkirappauksella, maalautti valkoiseksi ja varusti peltikatolla. Ensimmäisen kerroksen sisätilat laitettiin kuntoon. Toinen kerros jäi keskeneräiseksi.
- **1908** Raatihuoneen sali voitiin luovuttaa iltamia varten, joissa oli tanssiakin. 1924 lähtien ei salia saanut käyttää tanssihuvien pitämiseen.
- **1914** kellariin rakennettiin arkisto.
- **1922** juhlasali kunnostettiin.
- **1937** pikkusali jaettiin kahtia, jotta saatiin kaupungin viranhaltijoille entistä rauhallisemmat työpaikat
- **1945-1949** sisäänkäynnit siirrettiin päätyihin (toteutettiin useassa vaiheessa)
- **1945 ... suunniteltiin:**
  - lisätiloja eri toimistoille
  - vahtimestarin asunnon siirto kellariin
  - ullakolle huoneita
  - keskuslämmitys
  - arkkitehti **Juhani Viiste** teki suunnitelmat ja kaupungin rakennusmestari O. Haukilahti teki kustannusarvion
- **1948** myönnettiin 25.000 mk ikkunaverhojen ostoon
- **1948** poistettiin puut pihalta, pienennettiin pyöreä nurmikenttää ja laitettiin paikalle matalia kukkaistutuksia
- **1949 – kaupungin 300-vuotisjuhlavuosi**

kaupungin 300-vuotisjuhlia ajatellen suunniteltiin teettää tavallista runsaamassa määrässä Raatihuoneen korjaustöitä ja mm. suorittaa ulkoseinien kalkitus ja ikkunakehysten ulkomaalaus sekä käyttökelvottomaksi ruostuneiden syöksytorvien uusiminen. Kv:n istuntosalissa on narisevan ja heikkolaatuisen peitelattian alla todettu olevan vahvoista lankuista tehdyn permannon, jota konehöylämällä ja kuluneilta osiltaan tarpeen vaatiessa paikkaamalla voidaan käyttää parkettilattian alustana ja saattaa ko. sali arvoaan ja talon muuta kunnostusta vastaavaan asuun, samalla uusimalla siinä seinäpaperit ja ikkunaverhot sekä valkaisemalla välikaton pahvitus.
- **1949** vahtimestarin asunto kellarikerrokseen ja vesijohto.
- **1950** af Sillenin maalaus annettiin taiteilija Leo Hengille konservoitavaksi 25.000 mk:lla ja Leufstadiuksen muotokuvan konservointi 6.000 mk.

- **1953** keskuslämmitys ja arkisto.
- **1953** Päätettiin panna umpeen Raatihuoneen salissa oleva *parvekeaukko* sekä päivänvalon saamiseksi sen takana olevaan välikköön laitattaa sen ja rakennustoimiston huoneen väliin ikkuna-aukot. (Ei varmaan monikaan ole tiennyt koko parvekeaukosta eikä ikkunasta, joka näkyi nyt remontin aikana Riitan huoneen oven yläpuolella.)
- **1954** Rahatoimistosta poistetaan kohennuskeppi tarpeettomana. Iso-eteisestä poistetaan 1 vaatenaulakko ja pesukaappi astioineen. Ne siirrettiin siivousvälihuoneeseen. Kaikki tulisijat tarpeettomia. Ovet, ikkunat ja katot maalattava, jne....
- **1962** perustukset uusitaan, kellari remontoidaan.
  - Kun kaupunki oli käyttänyt taloa 100 vuotta, alkoivat hirsilavat, jotka taloa rakennettaessa olivat alun perin upotetut meriveteen peruskiven alle, nousta pohjaveden yläpuolelle ja ilmaa saadessaan lahota.
  - Vanhat porakivet ja lahonneet tukkilavat poistettiin kuuden metrin pätkissä ja tilalle valettiin betoniperustus. Päälle ladottiin hakatut kivet, joiden päällä talo seisoo tähänkin päivänä.
  - Kellarikerroksessa poistettiin isot kivikasat uunien alta. Kellariin saatiin uutta lämmintä tilaa 400 m² ja toiseen kerrokseen 300 m². Kellariin uudet arkistotilat, väestösuojelukeskus.
  - Martti Torvikoski Oulusta oli arkkitehtina. Remonttia johti Hugo Sorsa.
  - ulkomaalaus professori Esko Järventaus (seinän vanhoista maalikerroksista oli löytynyt viitteitä punertavasta sävystä).
- **1963** toinen kerros työtiloiksi.
- **1964** eteläpäähän väestösuojelukeskus.
- **1980** maalaus ja kaukolämpö.
- **1986** uusitaan juhlasalin seinä- ja kattopinnat.
  - Paljastui seinä- ja kattomaalaukset. Ornamentit jäi maalin ja lastulevyn alle.
- **1990** atk:ta varten sähkötöitä.
- **1998** aloitetaan iso peruskorjaus. Sisäänkäynnit takaisin pihan puolelle.
- **2003** talo tyhjäksi, viranhaltijat Pattijoelle.
- **2004** remontti valmis, virkamiehet takaisin.

Tietoa juhlasalista:

- aluksi lattiaton, jolloin Brunowit koristivat juhliksaan sen lehtimajaksi kuusilla ja sammalilla ja asettivat sinne väliaikaisen lattian tai käytäviä, joita pitkin vieraat "tepastelivat"
- v. 1986 tehtyjen muutosten yhteydessä paljastui salissa katto- ja seinämaalauksia
- salin seinät oli peitetty kalkkirappauksella, jonka päälle oli maalattu pilastereita ja niiden väliin peilejä
- seinien alaosa oli väritykseltään tummempi rusehtava ja sen pilastereissa oli hillityn harmahtavaa marmorointia
- yläosan pilasterit olivat valkeat ja välisosat peileineen kellertävät
- katto oli leveistä laudoista, jonka keskellä oli vaalea, sinisellä ja kullalla rajattu suorakulmio
- talon siirryttyä kaupungille, jäivät salin seinänvieruspenkit väli- ja sivupöytineen uudelle omistajalle (nämä edustivat raahelaisen puusepän käsitystä ajan tyylistä biedermeieristä)
- sali on ainoa huone, joka on säilyttänyt alkuperäisen sijaintinsa ja kokonsa
- juhlasalissa pitivät istuntoja: maistraatti, raastuvanoikeus, kaupunginvaltuusto, nykyään enää kaupunginhallitus

- juhlasalin kristallikruunut ovat peräisin 1800-luvun loppu puoliskolta, tuotu joko Ruotsista tai Keski-Euroopasta.

Monenlaista käyttöä Raatihuoneella historiansa aikana:

1. omakotitalona
2. juhlahuoneistona, tanssejakin pidetty joskus vanhaan aikaan
3. virastona
4. kokoustiloina, kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus edelleen
5. käräjähuoneena
6. vaalihuoneistona, eli I äänestysalueen vaalihuoneistona

Tietoa uusimmasta remontista:

- Kerrosala/peruskorjausosa: 1368 m² (ei sisällä uusia kuisteja eikä erkkereitä)
- Rakennuttaja: Raahen kaupunki, tekninen keskus
- Pääsuunnittelija: Raahen kaupunki, talonsuunnitteluarkkitehti Yegezu Wondafrash
- Rakennesuunnittelija: Insinööritoimisto Kari Narkaus Oy, Oulu
- Lvi-suunnittelija: Insinööritoimisto Ylitalo Oy, Oulu
- Sähkösuunnittelija: Sähkösuunnittelu Jukka Hilli Oy, Oulunsalo
- **Pääurakoitsija: Rakennus Miilukangas Oy, Raahen**
- Lvi-urakoitsija: YIT Kiinteistötekniikka Oy, Raahen
- Sähköurakoitsija: URA-Asennus Oy, Oulainen
- **Rakennuskustannukset: n. 832.600 € (alv 0 %)**
- Irtokalusteet: n. 75.685 € (alv 0 %)
- Urakoitsijat käyttivät nykytavan mukaan monia eri aliurakoitsijoita ja alihankkijoita. Rakennus Miilukangas Oy:n aliurakoitsijana maalaus- ja laatoitustöissä toimi Kempeleen Kunnostus Oy Raahesta
- Käyttäjähallintokunnan irtokalustehankintaan sisältyi mm. vanhojen huonekalujen kunnostus. Työn suoritti Verhoiluliike Raahen Kalustemestarit Ky
- Nahkurin huoneen sohva ja pikku tuolit - rokokoo-tyyliä, peräisin 1800-luvulta
- käytävän keltaiset pikku tuolit – biedermeier-tyyliä
- juhlasalin pitkät sohvot tehty salia varten – ei mitään tiettyä tyyliä.

TIETOJA RAKENNUSVAIHEISTA I JA II A

Vuosina 1998–1999 toteutetut rakennusvaiheet I ja II A sisälsivät seuraavia töitä:

- uudet kaukolämpö-, vesi- ja viemäri liittymät
- uuden lämmönjakohuoneen rakentaminen kellarikerrokseen
- sade- ja pintavesiviemäroinnit
- salaojitukset
- vanhojen perustusten vesi-, kosteus- ja routaeristykset
- väestönsuojan vanhan varauloskäytävän purku ja uuden rakentaminen
- päätyjen vanhojen portaikkojen purku ja uusien erkkereiden rakentaminen
- uusien sisäänkäyntien (kuistien) rakentaminen
- ulkopuoliset sähkötyöt
- vanhan vesikatteen kunnostaminen
- ulkoseinien maalaustyöt

Uusien kuistien ja erkkereiden kerrosala on 118 m² ja tilavuus 450 m³.
Rakennusvaiheet I ja II A tulivat maksamaan noin 370.000 € (alv 0 %).

- **MERIMAALAUUS** (kehykset: stukko-ornamentit)
  - Herman Gustav af Sillén
  - maalattu vuonna 1894, nimi: Stridsskjutning (taisteluammunta)
  - taiteilija oli syntynyt v. 1857, teki itsemurhan v. 1908.
  - tukholmalainen komentajakapteeni, piirtäjä, merimaalari
  - vastaavanlaisia isoja tauluja: 1. Oscar II:lla, 2. Saksan Wilhelm II:lla ja 3. Bulgarian hovissa
  - taulu on konservoitu 1950-luvulla
  - ei ole koskaan ollut näyttelyssä talon ulkopuolella

Maalauksen hankinnasta tarina
 Kauppaneuvos ja laivanvarustaja Henrik Sovelius voitti taulun Tukholmassa järjestetyissä kuninkaallisissa taidearpajaisissa vuonna 1894. Taideteoksen oli lahjoittanut kuningas Oskar II, joka olisi aikaisemman käytännön mukaan myös lunastanut taulun. Heikki ei myyny. - En tarvitse 3000 kruunua mutta Raahe tarvitsee taideteoksen. Hän lahjoitti taulun kaupungille. Sovelius lahjoitti 200.000 markkaa rautatietä varten, että hänkin saa vielä nähdä rautatien kotikaupunkinsa laijalla.

- **MUUT MAALAUKSET**
  - Leufstadiukset: Isä tupakkafabrikööri Johan (1795-1867)
  - 1. Poika: Johan Leufstadius (1829-1906), merikapteeni, lahjoitti sukelluspuvun museolle
  - 2. Poika: Lars Fredrik (1835-1889) oli ikänsä töissä Fellmanin Paltsulla ja Johanilla ja puhuteltiinkin Fellmanin-Leufstadiukseksi. Larsin testamenttaaman summan (400.000 mk) = sen ja korkojen avulla rakennettiin Raahen kunnalliskoti (nyk. Maininki). Ehtona oli, että kun lahjoitus korkoineen on puoli millää, niin sitten sen saa käyttää yleiseen tarkoitukseen. (taulu)
  - Arthur Lagerlöf (1860-1930), maalannut Eero Järnefelt, v. 1921
    - s. 1860, tullinhoitajan poika, äiti: Fellman, varatuomarin koulutus
    - opettajana kauppakoulussa
    - naimisiin 1899, vaimo: Ebba Ljunggren
    - valtiopäivillä 1900-l. alussa
    - puutavarayhtiön toimitusjohtaja
    - v. 1920 hän antoi miljoonan markan lahjakirjan Raahen työläisille (Lagerlöfin eläkerahasto)
    - kuoli v. 1930 Helsingissä
  - Yrjö Reinilä, maalannut: Niilo Hyttinen, v. 1979.

Raahen kaupunginjohtajat ovat:

Gösta Nordström (myöhemmin Norio) 1930-1936

Aatu Hänninen 1937-1946

Arvo Tenkanen 1946-1960

Yrjö Reinilä 1960-1979

Jaakko Nahkuri 1979-

Kaupunginsihteerit:

J.H. Pietilä 1930-1945

Tauno Ruutu 1945-1946

Urmias Laaksonen 1946-1970

Ilpo Aapola 1970-1973

Urpo Toivonen 1973-1998

Pekka Leppikangas 1998-

Lähde: Raahen kaupungin arkisto